

8. juni 2012

Politiavdelingen
Det Kgl. Justis- og Beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Uttalelse fra NROF til Høring – NOU 2011: 19 Ny våpenlov «Gjennomgang av gjeldende våpenlovgivning og forslag til ny våpenlov»

Norske Reserveoffisers Forbund (NROF) viser til Det kongelige justis- og beredskapsdepartements brev av 9.3.2012 og avgir med dette høringsuttalelse til NOU 2011: 19 omhandlende våpenloven og forslag til ny våpenlov.

1 Innledning

NROF stiller seg positiv til en gjennomgang og fornying av eksisterende lovverk for forvaltning av sivilt våpeninnhav. I denne sammenheng vil vi også gi honnør til de som har gjort et solid arbeid med utarbeidelse av forslag til ny våpenlov. Vi vil også fremheve viktigheten av at en slik lov må ha fokus på forvaltning av lovlig våpeninnhav og -bruk slik at det tilrettelegges for en videreføring av norsk våpenkultur med aktverdige aktiviteter i tråd med de tradisjoner som har etablert seg. En lovutforming må derfor være slik innrettet at disse hensyn ivaretas. Vi ser med tilfredshet at lovens formålsparagraf synes å gi uttrykk for en slik intensjon.

Vi vil i det etterfølgende først kommentere de konkrete spørsmålsstillinger departementet reiser i ovennevnte brev. Deretter vil vi kommentere enkeltpunkter i lovforslaget, både fordi de i seg selv er viktige og på grunn av betydningen de eventuelt måtte ha for spørsmålene i høringsbrevet.

2 Høringsbrevets spørsmål

2.1 Om det bør vedtas en ny våpenlov eller om det er tilstrekkelig å gjøre endringer i eksisterende regelverk?

Gjennom en årrekke har det utviklet seg et sett av reguleringer fordelt på forskrifter og rundskriv. NROF mener det derfor er hensiktsmessig å innføre en ny lov. En ny lov vil muliggjøre en opprydding der reguleringer som hører hjemme i selve loven, kan løftes opp i denne. På tilsvarende måte kan eventuell utfyllende detaljering henvises til forskrift, og materielle regler fjernes fra rundskriv slik at disse avgrenses til en presiserende rolle.

2.2 Hvilke krav skal myndighetene stille til sikkerhet, og hvilke kontrollmekanismer vil kunne hindre ulovlig våpenbruk?

Med utgangspunkt i at våpenloven med tilhørende forskrift skal være et verktøy for forvaltning av lovlig våpeninnhav, vil sikkerhet og hindring av

ulovlig våpenbruk i hovedsak kunne reguleres gjennom to områder: Skikkethet av innehaver og sikring mot at våpen kommer på avveie. Vi vil derfor fokusere på disse mekanismene under kommentering av høringsbrevets spørsmål 2.

Med tanke på vurdering av skikkethet og erklæringer/attester på dette, ser vi det som positivt at det legges opp til differensiering mellom førstegangsserverv og erverv av ytterligere våpen. Kombinert med meldeplikt for helsepersonell, samt forslag om at våpenforvaltningen gis tilgang til relevante opplysninger innad i politiet, vil dette muliggjøre en raskere respons på endring i skikkethet enn det som kan oppnås ved periodiske egenerklæringer eller attester.

Vedrørende meldeplikt for helsepersonell (forslagets §§ 63 og 64) vil det her være en avveining mellom hensynet til skjerming av personlige opplysninger og behov for å hindre at personer som åpenbart kan utgjøre en risiko, får tilgang til våpen; totalt sett ser vi positivt på forslaget. Samtidig er det ønskelig at færrest mulig har tilgang til opplysninger i et sentralt våpenregister, eksempelvis i form av typer og antall våpen hos den enkelte borger. Eventuell tilgang for helsepersonell til informasjon i våpenregisteret må derfor avgrenses til kun å omfatte hvorvidt våpen innehas eller ikke, og må kun være tilgjengelig for et lavest mulig antall personer for å kunne ivareta behovet for å hindre uegnede personers tilgang til våpen. Det vises også til at utvalget selv fremhever at informasjon i våpenregisteret ikke skal være allment tilgjengelige.

Foreslått § 30 har bidratt til en kraftig innskjerping av lovverket og kan bidra i kampen mot at personer som anses uskikket til å inneha våpen ikke har slik tilgang. Vedrørende begrepene «skal» kontra «kan» i forbindelse med tilbakekall av våpenkort, er NROF av den oppfatning at det må differensieres mellom ulike grunner for tilbakekall. I de tilfeller der begrunnelsen for tilbakekall er personens skikkethet, synes «skal» å være en rimelig formulering. I tilfeller der begrunnelsen er basert på redusert behov, eksempelvis som følge av endring i aktivitetsnivå, vil en videreføring av dagens ordning med «kan» være det naturlige.

Det synes som at det i forslaget savnes forståelse for at mennesker kan gjennomgå ulike livsfaser med varierende mulighet til å utøve idrett, rekreasjon eller hobby. I perioder kan for eksempel sykdom, egen eller i nær familie, eller oppfølging av barn og ungdom ofte ta fokuset vekk fra egne interesser og egne behov for selvrealisering. Skyttere har ofte, over lang tid, bygget seg opp til å kunne investere i kvalitetsvåpen til den aktiviteten de ønsker å utøve. Det ville derfor være svært uheldig om man må avhende dette, fordi man i en periode ikke klarer å oppfylle de oppsatte krav til aktivitet, også med tanke på at disse utøverne høyst sannsynlig vil komme tilbake i aktivitet. Det henstilles derfor til at tilbakekallingen som følge av reduserte behov ikke gjøres absolutt, men at det legges til grunn en vurdering av livssituasjon.

Vedrørende utredningens punkt 13.6.2 støtter NROF mindretallet (Dedichen, V. Nilsen, Tønnesen) i å ikke gi tilslutning til et prinsipp om at det ikke skal være flere skytevåpen i samfunnet enn det er legitimt behov for. Utvalget har jo tidligere i samme punkt, med referanse til internasjonale undersøkelser, påpekt at det *ikke* er en korrelasjon mellom våpentetthet i samfunnet og antallet uønskede hendelser med skytevåpen. Antallet skytevåpen i samfunnet bør derfor, som mindretallet påpeker, i hovedsak være styrt av den enkelte våpeneiers behov innenfor de behovsrammene som anses legitime. Mindretallets syn fremstår dermed som det som kan understøttes av logiske og dokumenterbare argumenter. Dermed faller også grunnlaget for hypotesen i samme punkt om at «*Det vil være en sikkerhetsmessig gevinst knyttet til at våpeninnehavere kvitter seg med skytevåpen det ikke er et reelt behov for*».

Det er innehavers skikkethet og forsvarlig oppbevaring som bidrar til sikkerhet og hindring av ulovlig våpenbruk. Dette må ha betydning for diskusjonen om hvorvidt våpenkort «skal» eller «kan» tilbakekalles på bakgrunn av endring i aktivitet. Vi foreslår derfor at § 30 andre ledd endres fra «*Politimesteren skal også tilbakekalle våpenkort...*» til «*Politimesteren kan tilbakekalle våpenkort...*».

Vedrørende organisasjonenes plikt til å melde om forhold som kan ha betydning for en våpeninnehavers skikkethet (forslagets § 59), finner vi grunn til å stille spørsmål om hvilken kompetanse de ulike organisasjonene har til dette. Videre er det naturlig å stille spørsmål om betydningen av «plikt» i denne sammenheng og eventuelle konsekvenser ved unnlattelse.

2.3 Høringsbrevets spørsmål 3, «Forbudte og tillatte skytevåpen»

NROF stiller seg positive til utvalgets forslag om generelt å differensiere mellom ulike typer halvautomatiske våpen i form av pistoler, hagler og rifler. Vedrørende § 7 og 13 vil vi påpeke at lov og forskrift må ikke gis tilbakevirkende kraft; det må unngås at innehavere av allerede lovlig ervervede våpen må avhende disse.

Vedrørende utredningens punkt 14.3, avsnittet «*Forbudte våpendeler*», foreslås det at det skal kreves tillatelse til å erverve og inneha boksmagasiner over en viss kapasitet (10 og 20 patroner for hhv to- og énhåndsskytevåpen), samt at slike skal registreres (lovforslagets § 3 nr. 4). Registrering av magasiner ble vurdert i Otprop 74, 1996-97 og en rekke høringsinstanser gav uttrykk for at «*registeringsplikt for magasiner vil være særdeles upraktisk. Årsaken til dette er at magasiner anses som en forbruksgjenstand som til vanlig ikke er særskilt nummerert*». Vi kan ikke se at det er skjedd en våpenteknisk utvikling som endrer dette. Magasiner har vært fritt omsettelig, og er det fortsatt i en rekke andre land. En håndhevelse av dette synes derfor svært utfordrende. Magasiner er heller ikke regnet som vital del (forslagets § 3 nr. 5), og det synes uhensiktsmessig med registrering av ikke-vitale deler. Primært ser vi det derfor som naturlig at det ikke stilles særskilte krav forbundet med magasiner over en viss kapasitet. Sekundært kan en tenke seg en løsning der våpeneiere med behov for slike magasiner, i praksis konkurranseskyttere i enkelte grener, samt samlere av enkelte

våpenkategorier, får tillatelse til å erverve og inneha slike magasiner. Det er nærliggende å tenke seg en løsning lignende det som har vært for lydempere, slik at innehavere av relevante våpen hjemlet i relevant bruk, kan erverve og inneha magasiner med omtalte egenskaper. Dette kan anføres på vedkommendes våpenkort for angjeldende våpen.

Vi vil videre bemerke at i § 7 og § 13 åpnes det ikke for at våpen som fremtidig kan bli forbudt å eie og inneha i Norge, kan utføres og selges til annet marked hvor våpenet fortsatt er lovlig omsatt. NROF ber om at det legges inn en dispensasjonsmulighet i § 7, spesielt med tanke på utførsel av våpen som tidligere har vært godkjent ervervet i Norge og som ikke lenger er lovlig, eller som i fremtiden vil bli ulovlig å videreselge i Norge. Muligheten til å videreselge våpen til andre markeder vil minske de økonomiske tapene for våpeneierne, og staten vil samtidig slippe å måtte ta stilling til erstatningsspørsmål i slike saker. Tilsvarende er det ønskelig med en dispensasjon for midlertidig utførsel av våpen for deltagelse i konkurranser i den grad slike våpen ikke vil kunne erverves av ny eier, men lovlig beholdes av nåværende eier. Med gjeldende forskrift er dette en aktuell problemstilling der det i praksis er omsetningsforbud for enkelte våpentyper/-modeller som tidligere har vært lovlig ervervet av nåværende eier.

2.4 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forvaltning av våpenregisteret er en statlig oppgave og må således besørges av Staten. NROF kan ikke se behov for et årlig gebyr for å inneha våpen. Forbundet foreslår en videreføring av dagens system med gebyr kun ved erverv av våpen, i likhet med utvalgets mindretall (Dedichen, V. Nilsen, Tønnesen) i vurderingene gjort i utredningens punkt 30.3.

NROF ser det som lite hensiktsmessig å påføre den økonomiske belastningen ved økt våpenkontroll til de lovlig registrerte våpnene og våpeneierne, all den tid det er de ulovlige man er ute etter å få kontroll på.

En "årsavgift per våpen" føre med seg svært uheldige økonomiske konsekvenser.

Forslaget vil også ramme alle aktive jegere og skyttere, i særdeleshet de som har mer enn 1-3 våpen. Disse bidrar allerede med betydelig økonomi til ulike arbeidsplasser ved sin aktivitet. Disse vil være de som rammes hardest. Dette vil igjen kunne føre til redusert skyteaktivitet og redusert antall arbeidsplasser innen jakt og våpensport.

Særlig vil klubber/lag rammes betydelig ved at innehav av klubbens/lagets idrettsutstyr gebyrlegges. Slike organisasjoner har, som de fleste andre frivillige idrettsorganisasjoner, stram økonomi som i stor grad er basert på dugnadsarbeid og liknende. Det er vanskelig å se at forslaget om gebyr er forenlig med myndighetenes satsing på idretts- og frivillighetsarbeid.

I denne sammenheng vil vi minne om Regjeringens redegjørelse for idrettspolitikken i statsbudsjettet for 2012. Her heter det blant annet: «*Det er et mål for Kulturdepartementet å legge til rette for at flest mulig kan drive idrett*

og fysisk aktivitet.» Øvelses- og konkurranseskyting så vel som jakt er etter NROFs vurdering gode eksempler på dette. Videre heter det at: «*Det er viktig at alle i størst mulig grad gis muligheter til å delta i organisert idrett, uavhengig av bl.a. kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell legning eller økonomi.*» Det er vanskelig å se at denne målsetningen er forenlig med forslag om årlig gebyr for å inneha våpen.

Utvalgets flertall synes også å basere argumentasjonen for et årlig gebyr blant annet ut fra forventning om økt arbeidsmengde som følge av nye kontrolltiltak i lovforslaget. Som diskutert over, anbefales imidlertid enkelte av disse som eksempelvis registrering av magasiner over en viss kapasitet, fjernet, subsidiært endret, slik at dette ikke bidrar vesentlig til endring i arbeidsmengden. Tilsvarende gjelder for forslaget om registrering av deaktiverte våpen.

Blant argumenter som er anført for innføring av et årlig gebyr, er også kostnader forbundet med spesifikke saker som eksempelvis destruksjon av våpen, oppbevaring av våpen for dødsbo, samt bevillinger. Det kan ikke være akseptabelt at slike kostnader, forbundet med ulike typer enkeltsaker, fordeles ut over alle våpeneiere.

NROF anbefaler derfor på det sterkeste til at årlige gebyrer for våpeneierne ikke innføres. NROF ber om at § 65 annet ledd punkt a) strykes i sin helhet og i tredje ledd punkt c) strykes følgende: "... *eie eller inneha skytevåpen eller...*"

3 Kommentarer til enkeltpunkter i lovforslaget

3.1 Utredningens punkt 13.6.3, avsnittet «*Konkurranseskyting som ervervsgrunnlag*»

For NROF er det et mål at medlemmene skal vedlikeholde sine militære basisferdigheter, slik at dette kan brukes til Forsvarets og totalforsvarets beste. I dette ligger også å vedlikeholde kompetanse i respektfull og forsvarlig anvendelse av og omgang med våpen. Selv om mange av Forbundets medlemmer er konkurranseskyttere, er det imidlertid ikke nødvendig å hevde seg i formelle konkurranser, for å oppnå målsettingen om kompetanse.

Norske Reserveoffiserers Forbund ser derfor med bekymring på at ordlyden øvelseskyting er tatt helt ut av lovtekstens § 18. Det kan derfor se ut som det ikke er plass for vedlikehold av kompetanse og basisferdigheter, skyting som hobby eller rekreasjon, men at alle må konkurrere for å få lov til å delta i skytesporten.

Oppfølging av dette pålegget vil være svært ressurskrevende, og grensesettingen for godkjente konkurranser og hvem som skal godkjenne en gyldig konkurranse, er ikke godt nok beskrevet til at dette kan bli stående i ny lov. Det er heller ikke sannsynliggjort noen effekter på samfunnssikkerheten som følge av en slik endring. Det vesentlige må være at aktiviteten utføres i et organisert miljø. Dette er ivaretatt gjennom krav til medlemskap i klubb/lag tilsluttet godkjent skytterorganisasjon. Vi vil her også vise til gjeldende forskrift, samt presiseringer i rundskriv 2009/009, pkt 3.5.1.2.2 der

Politidirektoratet (POD) gir definisjoner av aktivitetsnivåer, herunder «rekreasjonsskytter». Her definerer jo POD nettopp rekreasjons- og øvelsesskyting, uten konkurranseambisjon, som et aktverdig aktivitetsnivå.

Vi vil også her vise til statsbudsjettet for 2012 og Regjeringens intensjoner med idrettspolitikken. I forbindelse med bruk av statlige midler heter det blant annet: «*De statlige midlene skal først og fremst komme den frivillige, medlemsbaserte idretten til gode samt stimulere til og legge til rette for utøvelse av egenorganisert fysisk aktivitet.*». Videre påstås at «*... vil departementet bidra til å legge til rette for økt aktivitet både innen bredde- og toppidrett.*». Det er ut fra dette vanskelig å se at det fra Regjeringens side skal kreves konkurransedeltagelse for å utøve en idrett.

Vedrørende utredningens punkt 13.6.3, avsnittet «Konkurranseskyting som ervervsgrunnlag» (forslagets §§ 18 og 21), slutter NROF seg derfor til mindretallets (Dedichen og Tønnesen) syn på begrepet «øvelses- og konkurranseskyting» kontra «konkurranseskyting».

3.2 Utredningens punkt 13.6.3, avsnittet «Samling som ervervsgrunnlag»

Blant momenter som kan fremheves, er at det må være samlerens skikkethet som person, sammen med oppbevaring og sikring av samlingen, som må være avgjørende ved vurdering av samlerområde. Som mindretallet skriver, «*Det skal heller ikke være slik at det bare skal være én eller et sterkt begrenset antall samlere på hvert samleområde. Da blir det fort førstemann til mølla og slik skal det ikke være. Det blir unektelig litt underlig å nekte et samleområde fordi andre samler på det samme.*».

Forslagets lovtekst i første ledd, siste punktum, «*... et klart definert, våpenhistorisk og nasjonalt begrunnet samleområde*», innebærer en begrensning til nasjonale samleområder. NROF kan ikke se at dette er rasjonelt begrunnet ut fra hensyn til samfunnssikkerhet. Det er ikke sannsynliggjort at samleområder med en annen avgrensning, det være seg begrunnet i andre nasjoners bruk, teknologiområder, etc, skulle ha betydning for samfunnssikkerheten. Utvalget slutter seg dessuten i utredningen til vurderingen at samlermiljøet er et supplement til de offentlige museale institusjoner. Museal virksomhet er imidlertid ikke nødvendigvis avgrenset av nasjonsgrenser, og vekselvirkning med internasjonale aktører, offentlige eller private, er en normal del av en forskningsmessig tilnærming til våpenhistorie. Det anbefales derfor at begrensningen «*nasjonalt begrunnet*» fjernes fra § 22.

Videre under utredningens punkt 13.6.3, avsnittet «Samling som ervervsgrunnlag» (forlaget § 22), slutter NROF seg derfor til mindretallets (Dedichen, V. Nilsen, Tønnesen) syn. Vi deler også mindretallets kommentarer, inkludert bestemmelser omhandlende adgang til skyting med samlervåpen etter forutgående varsel til vedkommende politidistrikt.

3.3 Utredningens punkt 21.3 om deaktivering

Forslagets tekst omhandlende deaktiverte våpen i § 3 kan virke selvmotsigende ved at et våpen, etter at det er deaktivert, ikke lenger fyller kravene i definisjonen.

Der er rimelig å anta at det vil være praktiske vanskeligheter med å håndheve slik registrering ettersom deaktiverte våpen i mange andre land ikke er gjenstand for samme regulering. Det kan synes fra argumentasjonen i utredningen at en hovedhensikt med slik regulering er å hindre kriminelle miljøer tilgang til deaktiverte våpen med tanke på reaktivering. Det er imidlertid rimelig å anta at disse samme miljøene vil ta like lite hensyn til krav om registrering som til forbud mot reaktivering. Således synes forslaget å medføre betydelige ulemper i form av økt forvaltningsarbeid kombinert med liten sannsynlig bedring av samfunnssikkerheten. Det fremstår dermed som et lite kosteffektivt tiltak.

Dersom bakgrunnen for forslaget er erfaringer med reaktivering i enkelte miljøer, kan det være grunn til å spørre om det er dagens regelverk med krav til deaktivering som er for dårlig, eller om det er manglende håndhevelse og etterlevelse av regelverket som skaper situasjonen. En må også spørre seg om hvor grensen mellom deaktiverte våpen og vilkårlige metaldeler skal gå, alternativt hvor grensen skal gå mellom våpendeler og materialer for våpenproduksjon.

Vedrørende utredningens forslag om registrering av deaktiverte våpen (punkt 21.3, lovforslagets § 3 nr. 2 a) til d), samt nr. 9) vil vi derfor understreke at dette synes uhensiktsmessig.

3.4 Utredningens punkt 13.9 om godkjenning fra husstandsfellesskap

Vedrørende utredningens punkt 13.9 om godkjenning fra husstandsfellesskap, stiller vi spørsmål om dette kan være nødvendig annet enn for første erverv. Et annet spørsmål som reiser seg, er om det da gjennomføres noen varsling med kvittering dersom noen inngår et husstandsfellesskap der én eller begge parter allerede lovlig innehar våpen?

3.5 Oppbevaring (§ 27)

Mange har i dag anskaffet godkjente sikkerhetsskap for oppbevaring av verdipapirer og verdisaker, som samtidig også har plass til vital våpendel. Dette er mer enn tilstrekkelig sikring av vital våpendel.

Dersom ordlyden godkjent våpenskap blir stående, vil dette kunne tolkes som om godkjente sikkerhetsskap ikke er tilstrekkelig og at våpeneierne i tillegg må gå til anskaffelse av et spesialbygget våpenskap. Tolkninger fra ulike aktører kan påføre våpeneiere, spesielt de med bare ett eller to våpen, merkostnaden ved å måtte anskaffe et stort våpenskap som rommer hele våpenet. NROF er rimelig sikre på at dette utfallet ikke var intensjonen med ordlyden. NROF anbefaler derfor om at ordlyden godkjent våpenskap i § 27 erstattes med godkjent sikkerhetsskap

4 Oppsummering

Som det fremgår av ovenstående, er NROF positive til fornyelse av våpenloven. Likeledes er det flere viktige hensyn som søkes ivaretatt, i særdeleshet vil vi fremheve lovforslagets formålsparagraf og den uttrykte intensjon om å tilrettelegge for en videreføring av en positiv, norsk våpenkultur.

Samtidig har vi påpekt en rekke uheldige enkeltforhold i forslaget som, med mindre de endres, vil kunne virke i motsatt retning eller komme i konflikt med denne formålsparagrafen uten at det kan sannsynliggjøres en vesentlig gevinst for samfunnssikkerheten. Vi vil her minne om utredningens punkt 3.5.6 der det blant annet vises til at det «... *fortrinnsvis er ulovlige skytevåpen som er benyttet i straffesakene*», mens våpenloven primært skal regulere lovlig innehav av våpen.

Norske Reserveoffiserers Forbund er glade for å bli tatt med på råd i denne viktige saken. Vi har beskrevet enkelte alternative forslag, som etter vårt syn styrker mulighetene til å innfri intensjonen med loven. Vi ser frem til en fortsatt god dialog med justismyndighetene.

Med vennlig hilsen,

Jørgen Berggrav
Kontreadmiral (P)
Generalsekretær